



Душко МИНОВСКИ

„
*Ni { t o za nas
bez nas*
„

Кога станува збор за сиромаштијата, сеедно дали акцентот се става на глобално, национално или на локално ниво, не треба да се заборави, барем на неколку работи. Едната е дека таа има своја историска димензија. Со појавата на нееднаквоста и диференцијацијата на заедницата на слоеви, класи итн. се јавува и сиромаштијата и еве останува до ден денешен. Втората е дека овој феномен не е специфика, карактеристика само на

неразвиените, средноразвиените земји, туку и за развиените и високоразвиените индустриски и постиндустриски општества. И третата, намерно не се навлегува во елаборација на многу други особености, сиромаштијата на пониско ниво, на психосоцијален план кај луѓето, групи, слоеви и цели заедници, претставува своевиден систем на блокада, сопирачка поради што тие не можат да се ослободат од неа.

Напротив, тонат сè подлабоко и таа само се проширува и се про-
длабочува. Имено, сиромаштијата на индивидуален план, покрај другото, на пример, претставува затворен круг

зование, кое е еден од битните услови за вработување и потоа адекватна заработувачка, односно ограничени приходи. Исто така, предизвикува ниска мобилност во општествената структура која,

на редовни и на релативно пристojни приходи кај сиромашното население нема, ниту може да има соодветни цивилизациски стандарди за стекнување соодветно образование, хигиена, исхра-

ФЕНОМЕНОТ НА СИРОМАШТИЈАТА И СИРОМАШНИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА

во кој многу лесно се влегува но, за жал, никако или сосема инцидентно, ретко се излегува. Затоа што сиромаштијата, поради ограничените или отсутните можности за заработувачка предизвикува, покрај другото, и слабо здравје. Натому ги ограничува или во целина го блокира стекнувањето соодветно обра-

пак, понатаму претставува основа за проширување на кругот на сиромашните и на сиромаштијата воопшто. И во овој контекст, таа постепено кај новоосиромашените, и веќе е традиција кај сиромашните слоеви, создава и еден посебен вид култура, на посебни обрасци на културно однесување. Поради недостиг

на, култура итн. Тие се затвораат во себе, во своето семејство, околина, населби, формирајќи посебни субстандардни населби, гета. Кај нив најчесто се јавува страв од животот, од утрешниот ден...

Има уште еден особено интересен момент од феноменот на сиромаштијата.

Тие, сиромашните, од веќе спомнатите причини се изразито фрагментирани, немокни, во било кој поглед на животот. Кај нив не се забележува, а ми се чини ќе треба уште многу време да се почне

машното и уште повеќе бедното население сега засега, освен во некои западноевропски (нордски) земји, е чист индивидуален ризик, приватен проблем, лична несреќа.

скромно мислење, ми изгледаат како да имаат универзален карактер.

Од еден извештај на Азискиот институт за развој, во кој се анализира порастот на бруто националниот доход, гледаме многу интересни тенденции не само во развојот на овие азиски земји, туку и на феноменот на сиромаштијата.

Имено, таму се презентира, телеграфски речено, како земјите кои постигнаа спектакуларно економско ниво на развој (Сингапур, Тајван, Јужна Кореја, Малезија), покрај другите мерки, пред сè, од економски карактер, нови технологии, либерализација на пазарот на работна сила итн. авторитарниот начин на владеење и управување со земјата во согласност со традиционалната култура, направиле најголем напредок во сузбивањето на феноменот на сиромаштијата. Овие земји на "економски чуда" имале многу помала регулатива (значи во суштина биле недемократски) за слободниот пазар отколку модерните демократии. А тој недостиг на регулативи го компензирале со флексибилност.

Очигледно, "предозиграната" демократија, при преминот од еден во друг систем, дала исклучително позитивни резултати

ПОРАДИ НЕДОСТИГ НА РЕДОВНИ И РЕЛАТИВНО ПРИСТОЈНИ ПРИХОДИ КАЈ СИРОМАШНОТО НАСЕЛЕНИЕ НЕМА, НИТУ МОЖЕ ДА ИМА СООДВЕТНИ ЦИВИЛИЗАЦИСКИ СТАНДАРДИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ СООДВЕТНО ОБРАЗОВАНИЕ, ХИГИЕНА, ИСХРАНА, КУЛТУРА ИТН. ТИЕ СЕ ЗАТВОРААТ ВО СЕБЕ, ВО СВОЕТО СЕМЕЈСТВО, ОКОЛИНА, НАСЕЛБИ, ФОРМИРАЈКИ ПОСЕБНИ СУБСТАНДАРДНИ НАСЕЛБИ, ГЕТА. КАЈ НИВ НАЈЧЕСТО СЕ ЈАВУВА СТРАВ ОД ЖИВОТОТ, ОД УТРЕШНИОТ ДЕН...

со нивна политичка структурализација. Тие, и самите можеме да видиме, до сега се појавуваа на политичката сцена само како гласачи. Не се, а и неизвесно е времето, кога ќе бидат во состојба да се формулираат како слој, класа, интересна група или како своевидна институција. И затоа постојниот статус на сиро-

За волја на вистината, иако сиромаштијата зафатила значителен дел од македонското население, иако пропорционално поголемиот дел од ова население е жртва на структуралното економско и политичко реструктурирање од 1990 година наваму, во натамошниот текст ќе укажам на уште два фактора кои, по мое



СИРОМАШТИЈАТА НА ИНДИВИДУАЛЕН ПЛАН, ПОКРАЈ ДРУГОТО, ПРЕТСТАВУВА ЗАТВОРЕН КРУГ ВО КОЈ МНОГУ ЛЕСНО СЕ ВЛЕГУВАНО, ЗА ЖАЛ, НИКАКО, СОСЕМА ИНЦИДЕНТНО И РЕТКО ОД НЕА СЕ ИЗЛЕГУВА.

во сузбивањето на сиромаштијата.

Не знам дали ќе погрешам, сепак ми се чини дека и ние, со "наеднаш" внесената демократија во сè уште доминантниот самоуправен, авторитарен систем на размислување и практика, не даде добри резултати на овој план. Затоа што во текот на т.н. транзиција, преминот во цивилно општество во развој, процедурите и процесот на политички консултации (кога секој граѓанин има сопствено, посебно мислење за сè и сешто), на изготвување, предлагање, усвојување и реализација на одредени програми и проекции се доби нешто спротивно од очекувањата.

Имено, во таа демократска процедура, особено во контекст на реструктурирањето имаше премногу губење време, процедурални формалности и нивна злоупотреба. Се покажа оти е точно дека кај нас предностите на плурализмот и демократијата, во минатите години ги попречуваа или имаше случаи и на очигледни избегнувања, да се усвојат и да се реализираат програми за намалување или за стагнација на сиромаштијата.